

Диана Благоева *

(Институт за български език,
Българска академия на науките, София)

НЕОЛОГИЗАЦИЯ ЧРЕЗ БЛЕНДИНГ В СЪВРЕМЕННОТО БЪЛГАРСКО СЛОВООБРАЗУВАНЕ

Статията има за цел да се установи дали и доколко блендингът (словообразователен модел, който се свежда до сливане на части от думи) играе роля за обогатяване на лексикалния състав на българския език през последния четвърт век. Предмет на анализа са неологизми с вече утвърдена употреба или с потенциал за узуализиране, а не окازیонални речевни образувания. Разглежданият вид компресивно словообразуване показва известно активизиране в най-новия период, влияние за което има засиленото заемане (най-вече от английски) на лексикални единици, които в езика източник са образувани чрез сливане и които след адаптацията си към българската морфологична система показват определена степен на структурна членимост. Роля играят и някои вътрешносистемни фактори, сред които водещо място заема принципът за езикова икономия. Това, че продуктите на блендинга са икономични при кодирането, но неикономични при декодирането обаче, е ограничаващ фактор за продуктивността на словообразователния модел. Наблюдава се разширяване на сферата на функциониране на образуванията чрез сливане думи извън рамките на експресивното словообразуване. Някои от този тип неологизми са стилистично неутрални, с нулева или ниска степен на експресия, а част от тях се отнасят към терминологичната лексика, което говори, че при тяхното производство водеща е номинативната функция, а не игровото начало. Установява се, че въпреки известното активизиране на блендинга неговата роля за словообразователната неологизация в българския език през последния четвърт е незначителна.

Ключови думи: неологизми, словообразуване, блендинг, български език.

---

* d.blagoeva@ibl.bas.bg.

1. Въведение

Характерна особеност на словообразователните процеси в славянските езици през последните десетилетия е активизирането на един вид компресивно словообразуване, обозначаван в езикознание най-често с термините *телескопия*, *контаминация* или *блендинг*.¹ Подобна тенденция е отбелязана за полски (Konieczna 2012), чешки (Šimandl 2013), словашки (Böhmerová 2010), руски и украински (Renner et al. 2012), български (Стаменов 2007, Stamenov 2017, Бонджолова 2007, 2017, 2018, Благоева, Колковска 2013, Лютакова 2018), сръбски (Lalić-Krstin, Halupka-Rešetar 2007, Драгићевић 2018, Бугарски 2019, Tomić 2019, Jovanović 2021) и др. За българския език блендингът се разглежда като сравнително ново явление, първи прояви на което се отбелязват през втората половина на XX век (Stamenov 2015: 175).

Въпреки нарастващия интерес на изследователите към това явление може да се каже, че редица теоретични проблеми, свързани с него, се нуждаят от изясняване. Разнопосочни са схващанията например по такива основни въпроси като мястото на блендинга в словообразователната система на езика; разграничаването на блендинга от сходни явления като абревиацията и композицията; типологията на образуванията, формирани чрез блендинг, и пр.²

2. Същност на блендинга като словообразователно явление

Блендингът може да се определи като словообразователен начин, при който чрез определени техники се съединяват (сливат) безафиксално в нова дума фрагменти от две или повече изходни думи (обикновено, но не задължително, това са част от началото на първата и част от завършека на втората изходна дума) (Gries 2004, Renner et al. 2012, Хрущёва 2009, Šimandl 2013, Бугарски 2019, Jovanović 2021 и др.). Христоматиен пример за резултати от този тип аглутинаивно по същността си словообразуване са

¹ По отношение на разглежданото лингвистично явление съществува подчертано терминологично разнообразие. В англоезичната научна литература за неговото обозначаване се употребяват термини като *portmanteau words*, *lexical amalgamation*, *contamination*, *telescoping*, *fusion*, *merging*, *crossing*, *truncation*, *coalescence*, *concatenation*, *conflation*; в немскоезичната – *Wortverschmelzung*, *Amalgamierung*, *Blending*, *Kofferwort*, *Kontamination*, *Portmanteau-Wort*, *Wortkreuzung*; в руското езикознание се срещат термините *контаминация*, *вставочное словообразование*, *стяжение*, *слияние*, *телескопия*; в сръбското – *slivanje*, *sažimanje*, *amalgamacija*, *kontaminacija* и др. Тук ще използваме термина *блендинг* (от англ. *blending*), който е с интернационално разпространение.

² Обзор и дискусия по тези въпроси представят Gries 2004, Стаменов 2007, Хрущёва 2009, Böhmerová 2010, Renner et al. 2012, Šimandl 2013, Jovanović 2021 и др.

английските образувания *brunch* и *motel* (Gries 2004), в чиято структура присъстват съответно фрагментите (или фрактолексемите – по термина на Renner et al. 2012: 2) *br* и *unch* (съответно от *breakfast* и *lunch*) и *mot* и *otel* (от *motor* и *hotel*). Като специфични за блендинга обикновено се посочват следните словообразователни техники: структурна дезинтеграция на (поне една от) изходните думи, при което най-често не се следват морфемните граници и поради това съединяваните фрагменти нерядко са псевдоморфи; междусловно наслагане между фрактолексемите с хаплогология на омофоничните елементи (вж. Gries 2004 и цитираната там литература, също Бонджолова 2007, 2017, Renner et al. 2012, Stamenov 2015, Бугарски 2019, Jovanović 2021 и др.).

По отношение на критериите за квалифициране на дадено образувание като лексикален бленд няма единство. Така например според някои автори съкращаването на фонологични и графични елементи при всеки един от изходните компоненти е задължително условие, докато други допускат възможността структурата на един от компонентите да остане непроменена; някои определят като блендинг единствено съединяването, протичащо по вътрешните граници на линейната последователност от изходни думи, докато други разглеждат това само като един от възможните случаи; някои приемат за лексикални блендове само образувания, при които между изходните думи са налице субординативни отношения, други пък, напротив, поставят изискване за координативна връзка (вж. подробно обзора при Renner et al. 2012: 2–3). Ясни правила за образувание на лексикалните блендове трудно може да се формулират, а резултатите от блендинга са твърде разнообразни и в много случаи на практика непредсказуеми, поради което типологизиране на този род единици може да се прави само по най-общи признаци (Gries 2004). Ето защо някои автори предлагат като най-подходящ за определяне на същността на блендинга „прототипния подход“, при който това словообразователно явление бива характеризирано чрез типични (но невинаги задължителни) признаци (Renner et al. 2012: 3).

Блендингът има допирни точки с композицията и абрeвиацията.³ Някои изследователи (А. Лерер, Дж. Аркодия и Ф. Монтермини, Д. Охман, К. Бурска и др.) приемат блендинга като вид композиционно словообразуване, според други (сред които О. Бат-Ел, С. Грайс, С. Филоник, Й. Шимандъл, О. Хрушчова, Л. Абросимова, Н. Лаврова, Е. Конечна, Хр. Стаменов), към чието схващане се присъединяваме, композицията и блендингът са различни (макар и сходни) явления. Лексикалните блендове се

---

³ Според В. Бонджолова „блендингът се проявява като специфична комбинация от абрeвиация и композиция“ (Бонджолова 2017: 22).

отличават от композитумите (както и от т.нар. сложносъкратени думи от типа на *нармаг, главсек*) по своите морфологични и морфонологични особености, по степен на членимост и по мотивираност. За разлика от сложните и сложносъкратените думи те обикновено са съставени от псевдоморфи, имат ниска или нулева морфологична и словообразователна членимост, както и непрозрачна ономаσιологична структура (Хрущёва 2009). За разлика от абривиатурите пък лексикалните блендове в типичния случай са отделни думи с ново значение, а не варианти на вече съществуващи лексикални единици.

Поради асистемността на явлениято проявите на блендинг обикновено се свързват с прагматично-стилистични фактори, с езиковата игра и търсенето на експресия (Renner 2015, Stamenov 2015: 176, Бонджолова 2017, Радева 2017: 164, Драгићевић 2018). Както отбелязва В. Ренер (Renner 2015), блендингът във всички случаи е резултат от езикова игра, но с тази особеност, че при терминологичните единици (като англ. *positron* от *positive* и *electron*) и някои други названия (като *smog* от *smoke* и *fog*, *motel*) игровото начало отстъпва на заден план за сметка на номинативната функция.

3. Подходи към блендинга в българската лингвистика

През втората половина на ХХ век в българското езикознание въпросът за думите, образувани чрез блендинг, е засяган спорадично. При това се използва терминът *контаминация*, който обаче, както с основание посочва Хр. Стаменов (2007), не е подходящ, тъй като има по-широко съдържание и се отнася и до ред други словообразователни и семантични явления. Немногобройните формации от този тип в посочения период се разглеждат изцяло в рамките на каламбурното словообразуване като проява на езикова игра в индивидуалното словотворчество в художествената литература или пък като пример за възникване на непреднамерени окaziонализми в детската реч. От началото на новия век насам в различни сфери на комуникация се наблюдава активизиране на производството на лексикални блендове, някои от които надхвърлят границите на окaziоналното. Това дава основание на дериватолозите да отбележат възникването на отделен словообразователен модел, определен като „иновационен по отношение на словообразователната система“ на българския език (Радева 2017: 204, 214, вж. също Stamenov 2015: 183).

През последните десетилетия прояви на разглеждания вид словообразуване в българския език са коментирани от Цв. Аврамова (2003) и Л. Цонева (2002), които се придържат към традиционния термин *контаминация*; Хр. Стаменов (Стаменов 2007, Stamenov 2015), който приема термините *телескопия* и *блендинг* като взаимозаменяеми; В. Бонджолова (2007,

2017, 2018), В. Ватева (2012, 2018, 2019), Р. Коцев (2016, 2017) и др., които си служат основно с по-новия термин *блендинг*; Р. Лютакова (2018: 216–208), която разграничава телескопията от блендинга и употребява като равнозначни термините *контаминация* и *блендинг*. Въпреки известните терминологични разминавания обща особеност на повечето от посочени разработки е това, че в тях блендингът се поставя в рамките на неузуалното словообразуване като извънсистемно, речево явление с прагматично-стилистични функции, което е проява на езикова игра и лингвокреативност. По същия начин се подхожда към явлението и в труда на В. Радева „Българска лексикология и лексикография“, където термините *блендинг* и *междусловно налагане* са синонимизирани (Радева 2017: 164).

Вниманието на повечето от съвременните български изследователи е концентрирано върху проявите на блендинг основно в медийния и рекламния дискурс (Цонева 2002, Бонджолова 2007, 2017, 2018, Ватева 2012, 2018, Stamenov 2015, Лютакова 2018: 217), както и в интернет комуникацията (Коцев 2016, 2017, Ватева 2019, Чешмеджиева-Стойчева 2021). Това не е случайно – в тези сфери на комуникация водещ е стремежът към кондензираност на изказа и същевременно към експресия и постигане на емоционално въздействие, поради което словотворчеството (включително чрез блендинг) е широко прилагано, а резултатите от него са многообразни.

Лексикалните блендове са най-широко застъпени в съвременните медийни текстове, както и в текстове от блогове, форуми, Фейсбук и други канали за интернет комуникация. В различни езиковедски изследвания се привеждат разнообразни оказинални образувания от посочените източници, например: *властитутка* (от *власт* и *проститутка*), *рекетпублика* (от *рекет* и *република*), *футболиган* (от *футбол* и *хулиган*) (Бонджолова 2007), *пациентела* (от *пациенти* и *клиентела*), *мутреница* (от *мутра* и *мартеница*) (Ватева 2012), *демократура* (от *демокрация* и *диктатура*), *сексплоатация* (от *секс* и *експлоатация*), *драхматично* (от *драхма* и *драматично*) (Stamenov 2015), *еврогейски* (от *Европа* и *гейски*), *гейропейски* (от *гей* и *европейски*), *цацаратура* (от *Цацаров* и *прокуратура*), *нокаутември* (от *нокаут* и *ноември*) (Бонджолова 2017), *гейрона* (от *гей* и *Европа*), *толераст* (от *толерантен* и *педераст*) (Грозева 2017: 28), *мародератор* (от *мародер* и *модератор*), *демонокрация* (от *демон* и *демокрация*), *крадитор* (от *краде* и *кредитор*) (Радева 2017: 164), *ГригорД* (от *Григор* (Димитров) и *горд*) (Бонджолова 2018), *меркелета* (от *Меркел* и *мекерета*), *тръмпанар* (от *Тръмп* и *тъпанар*) (Ватева 2019), *либераст* (от *либерал* и *педераст*) (Бонджолова 2019), *държсафия* (от *държава* и *мафия*) (Абаджиева 2022) и др. Тези образувания (някои от които са със жаргонен харак-

тер) са силно експресивни и (с малки изключения, срв. *ГригорД*) са маркирани с отрицателна оценъчност.

Сравнително широко разпространение има блендингът и в рекламния дискурс, срв. *чаромат* (от *чар* и *аромат*) в слогана „*Якобс*“ – *уникален чаромат!*, *вкусмихни се* (от *вкус* и *усмихни се*) в слогана *Кренвириши „Леки“ – вкусмихни се!* (Бонджолова 2015: 87, 89, Савова 2019: 37), *депозитивно* (от *депозит* и *позитивно*) в рекламата на депозит на Societe Generale Експресбанк *Погледни позитивно, по-позитивно, депозитивно* (Бонджолова 2015: 123) и др. Тук езиковата игра е насочена към привличане на вниманието на потребителите и създаване на положителни нагласи у тях (Бонджолова 2015).

Блендингът е приложим и при образуване на някои оними с експресивен характер: прякори и прозвища, срв. *Кметъл* (от *кмет* и *метъл*) (Stamenov 2015), *Фатмънки* от *фатмак* и *Фънки* (Ватева 2018), *Хонорари Бахаров* (от *хонорар* и *Захари Бахаров*), *Далавери Симеонов* (от *далавера* и *Валери Симеонов*) (Ватева 2019); имена на радио- или телевизионни предавания, срв. *Съботаџ* (съботно радиопредаване с водещ Р. Леонидов) от *събота* и *саботаџ* (Парашкевов 2016: 114); както и на номенклатурни названия, срв. *махмурлек* от *махмурлук* и *лек* (Stamenov 2015). С особена експресивност се отличава новообразуването *Ковидия* (от *ковид* и *България*) (Чешмеджиева-Стойчева 2021: 286).

Въпреки нарастващата продуктивност на блендинга по-голямата част от лексикалните блендове, използвани в съвременната публицистика или в разговорната практика, са по същество оказионализми, за които не би могло да се очаква, че ще се утвърдят и ще станат част от общоупотребимия език. Много от тях може да бъдат „декодирани“ само в контекста, в който са употребени (срв. *държафия*, *мутреница*, *Фатмънки*, *Ковидия*, *ГригорД*), и при наличието на определени фонови знания.

4. Цел на изследването

Основната цел на представяното изследване е да се установи дали и доколко днес блендингът играе роля за обогатяване на речниковия състав на българския език с нови (потенциално) узуални производни единици. Във връзка с това, за разлика от цитираните по-горе автори, няма да разглеждаме проявите на оказионалност и словотворчество в различни дискурси, а ще насочим вниманието към новата лексика, която в определена степен е утвърдила употребата си или има потенциал за утвърждаване. За тази цел ще анализираме лексикален материал, извлечен основно от речниците на новите думи в български (Пернишка, Благодеева, Колковска 2010, Благодеева и др. 2021), тъй като в тези източници неологичната лексика е селектирана с оглед на това, че показва определена степен на утвърждаване.

5. Наблюдения върху лексикалния материал

В съвременния период в българския език навлизат редица заемки от други езици (основно от английски), чиито прототипи в езика източник са лексикални блендове (Благоева, Колковска 2013, Stamenov 2015, Лютакова 2018). При някои от тях семантичната и словообразователната мотивация на прототипа е непрозрачна за носителите на приемащия език и в новата езикова среда тези заемки функционират като прости, непроеизводни единици, срв.: *влог* (англ. *vlog* от *video* и *blog*), *глог* (англ. *glog* от *graphical blog*), *глемпинг* (англ. *glamping* от *glamour* и *camping*), *кронът* (англ. *cronut* от *croissant* и *doughnut*), *фаблет* (англ. *phablet* от *phone* и *tablet*), *вишинг* (англ. *vishing* от *voice* и *phishing*), *нетизен* (англ. *netizen* от *Internet* и *citizen*), *моблог* (англ. *moblog* от *mobile* и *blog*), *емотикон* (англ. от *emotion* и *icon*), *адверториал* (англ. *advertorial* от *advertisement* и *editorial*), *алко-рекция* (англ. *alcorexia* от *alcohol* и *anorexia*), *банкстер* (англ. *bankster* от *banker* и *gangster*), *блобитектура* (англ. *blobitecture* от *blob* и *architecture*), *ботел* (англ. *botel* от *boat* и *hotel*), *Брекзит* (англ. *Brexit* от *British* и *exit*), *буркини* (англ. *burkini* от *burka* и *bikini*), *инфотеймънт* (англ. *infotainment* от *information* и *entertainment*), *йогалатес* (англ. *yogalates* от *yoga* и *pilates*), *кобот* (англ. *cobot* от *collaborative robot*), *моктейл* (англ. *mocktail* от *mock* и *cocktail*), *нормкор* (англ. *normcore* от *normal* и *hardcore*), *пеган* (англ. *pegan* от *paleo* и *vegan*), *пермакултура* (англ. *permaculture* от *permanent agriculture*), *пермалинк* (англ. *permalink* от *permanent link*), *прегорексия* (англ. *pregorexia* от *pregnant* и *anorexia*), *релфи* (англ. *relfie* от *relative* и *selfie*), *слактивизъм* (англ. *slacktivism* от *slack* и *activism*), *слашкени* (англ. *slashkini* от *slash* и *bikini*), *флатформи* (англ. *flatform* от *flat* и *platform*), *флотел* (англ. *flotel* от *floating hotel*), *флурона* (англ. *Flurona* от *flu* ‘грип’ и *corona* ‘коронавирус’) и др.

Същевременно обаче немалко други заети думи, чийто прототип в езика източник е образуван чрез блендинг, след фонетичната и морфологичната си адаптация в приемащия език показват известна степен на структурна членимост поради това, че съдържат интернационални елементи (морфи или квазиморфи) с произход от класическите езици или от някои съвременни западноевропейски езици, срв. *блогатон* (*блог* и *маратон*), *глокален* (*глобален* и *локален*), *уебинар* (*уеб* и *семинар*), *уеблиография* (*уеб* и *библиография*), *аниманга* (*анимация* и *манга*), *козмецевтика* (*козметика* и *фармацевтика*), *интернавт* (*интернет* и *космонавт*), *нетикет* (*нет* и *етикет*), *биопунктура* (от *био* и *акупунктура*), *киберхондрия* (от *кибер* и *хипохондрия*), *инфодемия* (от *информация* и *пандемия*) и др. В подобни случаи техниките на блендинг, приложени в езика източник на заемането, са в определена степен разпознаваеми и за носителите на

приемащия език. Същото се отнася и за случаите на (полу)калкиране на прототипи, които са лексикални блендове, срв. *работохолик* от англ. *workaholic* (от *work* и *alcoholic*) (Stamenov 2015).

Заемането или калкирането на подобен род лексикални единици в български е стимул за активизиране на блендинга на домашна почва (Stamenov 2015).⁴ Въпреки това се установява, че узуализираните или показващи тенденция за узуализация нови думи, образувани на домашна почва чрез блендинг, са доста малко на брой (нашата ексцерпция включва около 15 такива лексеми).

Както отбелязва В. Бонджолова, в оказионалното словообразуване блендингът се проявява в три варианта, определени от авторката като контаминация, междусловно налагане и вставъчно словообразуване (Бонджолова, 2007, 2017). „Според конкретните трансформации в изходните думи, както и според тяхната изразеност в новосъздадения оказионализъм блендингът може да се реализира като контаминация (нелинейно образуване на оказионализми в резултат на смесването на две думи, невинаги изграждащи словосъчетание, като едната съкратена основа модифицира другата), междусловно налагане (трансформация, при която към края на една дума се добавя друга, притежаваща омонимично с него начало, като за разлика от контаминацията няма съкращаване на елементи от изходните лексеми) или като вставъчно словообразуване (трансформация, при която в структурата на дадена лексема, от която нищо не се елиминира, се вметва друга или компоненти от нея)“ (Бонджолова 2017: 22).

В изследвания от нас неологичен материал техниките на блендинга се свеждат до следните случаи:

- дезинтеграция на части от завършека на първата основа и началото на втората основа и сливане на остатъчните фрагменти, срв. *мобифон* от *мобилен телефон*, *битомат* от *биткойн* и *банкомат*, *паркомат* от *паркиране* и *автомат*;⁵

⁴ Р. Коцев отбелязва: „Според езиковия материал, използван за създаването на контаминации, различаваме родноезикови контаминати и чуждоезикови, въпреки че делението е с висока степен на условност заради различната степен на интеграция на посочените лексикални единици в българската езикова система“ (Коцев 2016: 26). Невинаги може с точност да се установи дали дадена единица е образувана на домашна почва, или е заета. Така например навлязлата в употреба през последните 2 години дума *ковидиот* се разглежда от някои изследователи (Чешмеджиева-Стойчева 2021: 284) като домашно образуване. В подобни случаи – при наличие на прототип за съответното образуване в език с доказано влияние върху българския в най-новия период, смятаме за по-коректно да се говори за заемане, срв. англ. *covidiot*.

⁵ Тази техника се отнася към контаминацията (според цитираното по-горе определение на В. Бонджолова (2017: 22)).

- дезинтеграция на части от завършека на първата основа и началото на втората основа и сливане на остатъчните фрагменти с хаплоглогия на еднакъв за двете фрактолексеми междинен елемент, срв. *графикатура* от *графика* и *карикатура*, *трилионер* от *трилион* и *милионер*, *реститутка* от *реституция* и *проститутка*, *мутреса* от *мутра* и *метреса*;⁶

- сливане на цяла първа изходна основа с дезинтегрирана в началната си част втора основа, срв. *мутрафон* от *мутра* и *мобифон*, *тризнаци* от *три* и *близнаци*, *триплика* от *три* и *реплика*, *тризонет* от *три* и *мезонет*, *трилотаж* от *три* и *балотаж*, *кучемат* от *куче* и *автомат*.

Вижда се, че техниките, използвани за образуване на приведените като примери неологизми, само частично съвпадат с посочените от В. Бонджолова техники, характерни за блендинга в оказионалното словообразуване. В разглеждания от нас материал липсват примери за междусловно налагане без съкращаване на основите и за вставъчно словообразуване.

При образуването на част от новите лексикални блендове играе роля формалната аналогия с вече съществуващи в езика думи. Например неологизмът *тризнаци* в българския език е образуван по аналогия със структурата на думата *близнаци* чрез декомпозиция на изходната основа (преосмислена по принципа на народната етимология, вж. подробно Парашкевов 2013) и сливане на остатъчната част от нея с числителното *три* в начална позиция.⁷

Сред неологизмите, образувани чрез блендинг, се отбелязват както стилистично неутрални думи (*мезонет*, *мобифон*, *паркомат*, *битомат*), включително такива, които функционират в сферата на специалната и професионалната лексика (*графикатура*, *трилотаж*, *триплика*), така и образувания с разговорен характер (*кучемат*, *тризнаци*), някои от които са маркирани с подчертана пейоративност (*мутрафон*, *мутреса*, *реститутка*)⁸.

---

⁶ Тази техника е определена от Хр. Стаменов (2015: 179–180) като „хаплоглогичен блендинг“. В приведените тук и по-нататък примери с подчертаване е обозначен елементът, подложен на хаплоглогия.

⁷ По аналогия с модела на този неологизъм възникват серия новообразувания като *четиризнаци*, *петзнаци*, *шестзнаци*, *седемзнаци*, *осемзнаци*, срещащи се в разговорната реч, както и в медийни текстове.

⁸ За това съдържащо феминативна наставка съществително като название на лице от мъжки пол вж. Аврамова 2003, Лютакова 2018.

6. Заключение

Установява се, че при словообразователната неологизация в съвременния български език блендингът е маргинално явление. За известното активизиране на този вид компресивно словообразуване през последния четвърт век оказва влияние широкото заемане (най-вече от английски) на образувани чрез блендинг лексикални единици, които след адаптацията си към българската морфологична система показват определена степен на структурна членимост. Роля играят и някои вътрешносистемни фактори, сред които водещо място има принципът за езикова икономия. Обстоятелството обаче, че продуктите на блендинга са икономични при кодирането (поради кондензираната си форма), но неикономични при декодирането (поради това, че изискват допълнителни усилия от страна на реципиента) (Kopieczna 2012: 70), може да бъде пречка за тяхното утвърждаване в лексикалната система и е фактор за ограничаване на продуктивността на разглеждания словообразователен модел.

Наблюдава се разширяване на сферата на функциониране на блендовете извън рамките на експресивното словообразуване. Някои от неологизмите, образувани чрез блендинг, са стилистично неутрални, с нулева или ниска степен на експресия, а част от тях се отнасят към терминологичната лексика, което говори, че за разлика от блендинга в официалното словообразуване тук водеща роля има номинативната функция, а не игровото начало. Поради тази причина някои от словообразователните техники, характерни за образуването на официални блендове, нямат приложение при образуването на (потенциално) узуална нова лексика.

По-нататъшните наблюдения върху неологичен лексикален материал ще покажат дали разглежданият словообразователен модел ще увеличи продуктивността си, а с това – и ролята си в неологизационните процеси в българския език.

ЛИТЕРАТУРА

- АБАДЖИЕВА, Магдалена 2022. За официализма ‘държафия’ и неговото значение. В: *Езиковата бележка – от Балан до днес*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 523–524.
- АВРАМОВА, Цветанка 2003. *Словообразователни тенденции при съществителните имена в българския и чешкия език в края на XX век*. София: Херон прес.
- БЛАГОЕВА, Диана, Сия КОЛКОВСКА 2013. Динамика и иновационни процеси в българската лексика в края на XX и началото на XXI век. В: *Българска лек-*

- сикология и фразеология. Т. 1. Българска лексикология. София: АИ „Проф. М. Дринов“, 215–394.
- БЛАГОЕВА, Диана, Сия КОЛКОВСКА, Атанаска АТАНАСОВА, Цветелина ГЕОРГИЕВА, Надежда КОСТОВА, Светломира МАНОВА, Ванина СУМРОВА 2021. *Речник на новите думи в българския език (от първите две десетилетия на XXI век)*. София: Наука и изкуство.
- БОНДЖОЛОВА, Валентина 2007. *(Не)съществуващи думи: оказионалното словотворчество*. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“.
- БОНДЖОЛОВА, Валентина 2015. *Особености на рекламния език и стил. Лексикален аспект*. Велико Търново: Фабер.
- БОНДЖОЛОВА, Валентина 2017. Оказионализмите като част от динамиката на лексикалната система. *Български език* 3, 19–29.
- БОНДЖОЛОВА, Валентина 2018. Активни процеси в оказионалното словотворчество. *Български език* 3, 34–47.
- БОНДЖОЛОВА, Валентина 2019. Екзотизмите в езика на политиката. В: *Политиката в културата на българи и сърби*. Велико Търново: Фабер, 7–19.
- ВАТЕВА, Веселина 2012. Оказионализмите в текстове от съвременната българска преса (2007–2010 г.). *Съвременна хуманитаристика* 1, 18–28.
- ВАТЕВА, Веселина 2018. Оказионалното словотворчество в публицистични статии от Мартин Карбовски. *Съвременна хуманитаристика* 1, 36–47.
- ВАТЕВА, Веселина 2019. Експресивни езикови средства в блогове на журналисти. *Годишник на Бургаския свободен университет* XL, 31–65.
- ГРОЗЕВА, Мария 2017. Отново за езика в интернет. *Проглас* 2, 202–209.
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна 2018. *Српска лексика у прошлости и данас*. Нови Сад: Матица српска, 2018.
- КОЦЕВ, Русин 2016. *Българският език като функционираща система в интернет комуникацията*. Автореферат на дисертация. Велико Търново.
- КОЦЕВ, Русин 2017. Още веднъж за асиметрията в асинхронната интернет комуникация. *Годишник на Шуменския университет „Еп. Константин Преславски“ XXVIII*, 143–156.
- ЛЮТАКОВА, Румяна 2018. *Нова българска и румънска лексика след 1989 г.* София: УИ „Св. Климент Охридски“.
- ПАРАШКЕВОВ, Борис 2013. *Народни етимологии. Думи и имена с вторична семантична и морфологична номинация*. София: Изток-Запад.
- ПАРАШКЕВОВ, Борис 2016. Случаи на хибридность в българския език. В: *Балканското езикознание днес*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 107–114.
- ПЕРНИШКА, Емилия, Диана БЛАГОЕВА, Сия КОЛКОВСКА 2010. *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и първото десетилетие на XXI век)*. София: Наука и изкуство.
- САВОВА, Ивелина 2019. Образ и слово: за партньорството помежду им като безкрайно множество. В: *Veni, video, vici. Употреби на образа*. Велико Търново: Фабер, 11–50.

- СТАМЕНОВ, Христо 2007. Телескопия в българското словообразуване. – В: *За човека и езика*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 225–231.
- ХРУЩЁВА, Оксана 2009. Блендинг в системе словообразования. *Вестник Оренбургского государственного университета* 11 (105), 95–101.
- ЦОНЕВА, Лиляна 2002. *Езиковата игра в съвременната публицистика*. Велико Търново: Фабер.
- ЧЕШМЕДЖИЕВА-СТОЙЧЕВА, Десислава 2021. Ковидясване, коронаясване, карантинясване, или езикови трансформации по време на пандемия. *Любословие* 21, 276–293.
- BÖHMEROVÁ, Ada 2010. *Blending as a Lexical Amalgamation and Its Onomatological and Lexicographic Status in English and Slovak*. Bratislava: ŠEVT.
- BUGARSKI, Ranko 2019. *Srpske slivenice: Monografija sa rečnikom*. Beograd: Akademaska knjiga.
- GRIES, Stefan 2004. Shouldn't it be breakfunch? A quantitative analysis of blend structure in English. *Linguistics* 42–3, 639–667.
- JOVANOVIĆ, Vladimir 2021. Engleske slivenice i odgovarajući oblici u srpskom jeziku. In: *O engleskom i srpskom kroz vreme i prostor*. Novi Sad: Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, 111–128.
- KONIECZNA, Ewa 2012. Lexical blending in Polish: the result of the internationalisation of Slavic languages. – In: V. Renner *et al.* (eds). *Crosslinguistic perspectives on lexical blending*. Berlin/New York, 51–73.
- LALIĆ-KRSTIN, Gordana, Sabina HALUPKA-REŠETAR 2007. Nešto novo o novim slivenicama u srpskom jeziku. *Svet reči* 11 (23–24), 26–30.
- RENNER, Vincent 2015. *Lexical blending as wordplay*. – In: *Wordplay and Metalinguistic / Metadiscursive Reflection. Authors, Contexts, Techniques, and Meta-Reflection*. Berlin/Boston, 119–134.
- RENNER, Vincent *et al.* (eds.) 2012. *Crosslinguistic perspectives on lexical blending*. Berlin/New York.
- СТАМЕНОВ, Christo 2015. Borrowing word-formation: -ing suffixation and blending in Bulgarian. *Съпоставително езикознание* 3, 163–197.
- ŠIMANDL, Josef 2013. Mechanické krácení a mechanické skládání. В: *Проблеми на неологията в славянските езици*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 109–118.
- ТОМИЋ, Gorica 2019. Tvorbeno-semantička analiza novih slivenica u srpskom jeziku. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini* 49 (2), 61–84.

Диана Благоева

НЕОЛОГИЗАЦИЈА КРОЗ БЛЕНДИРАЊЕ У САВРЕМЕНОЈ ТВОРБИ БУГАРСКИХ РЕЧИ

Сажетак

Чланак има за циљ да утврди да ли и у којој мери мешање (модел творбе речи који се своди на спајање делова речи) игра улогу у обогаћивању лексичког састава бугарског језика током последњих четврт века. Предмет анализе су неологизми са већ устаљеном употребом или са потенцијалом за употребу, а не околиналне творенице. Разматрани тип компресивне творбе речи се у извесној мери активније употребљава у најновије време, што произлази из утицаја појачаног позајмљивања (углавном из енглеског) лексичких јединица, које су у изворном језику настале сливањем и које су после адаптације на бугарски морфолошки систем, показују изванредан степен структурне рашчлањености. Улогу имају и неки унутрашњи системски фактори, међу којима водеће место заузима принцип језичке економичности. Међутим, чињеница да су речи настале сливањем економичне у кодирању, али неефикасне у декодирању је ограничавајући фактор за продуктивност модела ове творбе речи. Долази до ширења сфере функционисања речи насталих фузијом ван оквира експресивне творбе речи. Неки од ових типова неологизма су стилски неутрални, са нултим или ниским степеном експресије, а неки се односе на терминолошку лексику, што значи да је номинативна функција главна у њиховој творби, а не начело игре речима. Утврђује се да је, и упркос извесног активирања овог начина творбе, његова улога за творбену неологизацију у бугарском језику незнатна.

Кључне речи: неологизми, творба речи, мешање, бугарски језик.